

MADDE BAĞIMLILIĞI TEDAVİSİ ALAN YETİŞKİN BİREYLERİN AİLE KAVRAMINA YÖNELİK ALGILARI: BİR METAFOR ANALİZİ

Arş. Gör. Veysi AKA *

ORCID ID: 0000-0003-2446-8755

Dr. Öğr. Üyesi Hıdır APAK**

ORCID ID: 0000-0002-2330-3093

Sos. Çal. Yusuf Yusufoglu ***

ORCID ID: 0000-0001-9583-6430

Öz

Madde bağımlılığı dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de önemli bir sosyal sorun haline gelmiştir. Bu sosyal sorunla başa çıkmak için her açıdan bu konunun incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışma, tedavi sürecinde bulunan madde bağımlısı bireylerin aile algılarına odaklanmıştır. Bireylerin düşüncelerini ifade etmeleri ve bir konu hakkında tutum, algı ve görüşlerini yansıtmasında yardımcı olan nitel araştırma tekniklerinden metafor analiziyle gerçekleştirilen bu çalışmada katılımcılar tarafından oluşturulan metaforlar yedi anlamsal kategoriye ayrılarak incelenmiştir. Çalışma sonucunda madde bağımlısı bireylerin büyük çoğunluğunun aileyi bir sosyal destek unsuru olarak görmelerinin yanı sıra koruyucu ve destekleyici, yaşam kaynağı, yol gösteren, dayanak noktası, sevgi ve şefkat kaynağı olarak algıladıkları ortaya konmuştur. Çok az sayıda katılımcının ise aileyi olumsuzluk ve mutsuzluk kaynağı olarak algıladığı bulgulanmıştır. Bu sonuçlar ışığında aile odaklı tedavi programlarının geliştirilmesi ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile, madde bağımlılığı, metafor, sosyal destek

PERCEPTIONS OF ADULT INDIVIDUALS RECEIVING SUBSTANCE ABUSE TREATMENT ON THE CONCEPT OF FAMILY: A METAPHOR ANALYSIS

ABSTRACT

As the worldwide, substance abuse has become a serious social problem in Turkey. In order to cope with this social problem, this issue should be examined in every aspect. This study focuses on the family perceptions of drug addicts in the treatment process. In this study, metaphor analysis, which is one of the qualitative research techniques that help individuals to express their thoughts and reflect their attitudes, perceptions and opinions about a subject, is examined by dividing the metaphors formed into 7 semantic categories. As a result of the study, it was revealed that the majority of drug addicts perceive the family as a social support factor as well as a protective and supportive, a source of life, a guide, a mainstay, a source of love and compassion. It was found that very few participants perceived the family as a source of negativity and unhappiness. In the light of these results, developing family oriented treatment programs is recommended.

Key Words: Family, substance abuse, metaphor, social support

Giriş

Madde kötüye kullanımı; madde kullanıcısı olan bireyin istemli olarak başladığı madde kullanma eyleminin istem dışı kullanıma dönüşmesini ve kronikleşerek bir beyin hastalığı halini almasını ifade eden bir kavramdır (Kalyoncu, 2012, s. 34). Madde bağımlısı bireylerin temel özelliklerine bakıldığında; madde kullanımının hayatın temel odak noktası olduğu, madde kullanımı üzerinde kontrolün kaybedilmesiyle daha fazla

* Arş. Gör. , Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, vaka@bingol.edu.tr

** Dr. Öğr. Üyesi, Bingöl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hapak@bingol.edu.tr

*** Sos. Çal., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Sosyal Hizmet Birimi, ysfyusufoglu@gmail.com

kullanılması ve fiziksel olarak tehlikeli davranışların sergilenmesi ön plana çıkan durumlardır (Morrison, 2016, s. 398).

Madde kullanımına başlama ve kötüye kullanımı her ne kadar tüm insanları tehdit eden bir durum olsa da risk oranını arttıran etmenler mevcuttur. Bunların başında ergenlik döneminin oluşturduğu fırtınalı süreç, asosyallik, gelecek kaygısı, genetik yatkınlık, iletişim bozukluğu, ailevi sorunlar, eğitim ve sevgi eksikliği gelmektedir (Uzbaş, 2018, s. 34-43). Bu etmenlerden aile ise bireyin hayatındaki önemine açısından özellikle üzerinde durulması gereken bir husustur.

Maddeye başlama, sürdürme ve bırakmayı deneme aşamalarının tamamında ailenin kilit bir rol oynaması ve ailenin bağımlı üye ile beraber bağımlılığı yetiştiren, besleyen ve büyüten bir mekanizmaya dönüşmesi bağımlılığın bir 'aile hastalığı' olarak tanımlanmasını sağlamıştır (Ögel, 2015, s. 233-235). Bu tanımlamanın yapılmasındaki bir diğer neden ise bağımlı bireyin sadece kendisine değil aynı zamanda aile fertlerini fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan olumsuz etkilemesidir (Kahyaoğlu, 2019, s. 85). Nitekim bağımlılığı açıklamaya çalışan en güçlü modellerden biri sosyal/çevre modelidir. Bu model bağımlılığın oluşumunda ve sürdürülmesinde sosyal ve çevresel faktörlerin önemine değinerek sosyal sistemler arasında aile sistemine güçlü bir vurgu yapmaktadır (DiClemente, 2016, s. 7-9).

Alan yazına bakıldığında madde kötüye kullanımı ile ilgili çalışmaların birçoğunda güçlü bir aile vurgusunun yapıldığı görülmektedir (Avşar, Koç ve Aslan, 2016; Copello, 2002; Jêdrzejczak, 2005; Siyez, Gezginci-Gürçay ve Yüncü, 2012; Vimpani, 2005). Bu çalışmaların temelde iki noktaya odaklandığı ifade edilebilir. Bunlardan birincisi ve en fazla üzerinde durulan konu ailenin madde kullanımına başlama ve sürdürme sürecinde bir risk faktörü olmasıdır. Özellikle parçalanmış, boşanmış, ebeveyn kaybı yaşamış, aile içinde sorunlu iletişim yaşayan, baskıcı ve ilgisiz, aile içinde sağlıklı bir rol-modelin olmadığı, ebeveyn desteğinin yetersiz olduğu, ebeveynlerin sigara, alkol veya madde kullanımına karşı toleranslı olduğu ailelerdeki bireyler madde kullanımına başlama ve sürdürme yönünden riskli ailelerdir (Başkurt, 2003, s. 105). Örneğin alkol ve madde tedavi merkezlerinde yapılan iki çalışmada (Evren ve Ögel, 2003; Nebioğlu, Yalnız, Güven ve Geçici, 2013) madde bağımlılığı tanısı konan hastaların birinci derece akrabalarında alkol ve madde kullanım oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Nebioğlu ve arkadaşlarının (2013) yaptığı çalışmada bu bulguya ek olarak aile içerisinde psikiyatrik hastalık ve aile içi şiddetin varlığı tespit edilmiştir. Berry ve Sellman'ın (2001) kadınların çocukluk çağları ve madde kullanımları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında da benzer olarak kadınların büyük bir bölümünün ebeveyn çatışması, alkol ve uyuşturucu geçmişi bulunan ailelerden geldikleri bulgulanmıştır. Alkol ve madde kullanımı ile aile fonksiyonları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir diğer çalışmada da çalışmaya katılan madde bağımlısı bireylerin aileleriyle fonksiyonel ilişkiler geliştiremediklerini ortaya çıkarmıştır (s.364-365). Bu işlevsiz aile ilişkileri ile madde kullanımları arasında güçlü bir bağlantı olduğu da tespit edilen bir diğer önemli bulgudur (Schafer, 2011, s. 143).

Madde bağımlılığı ile aile ilişkisinin bir diğer boyutu ise ailenin madde kullanımına karşı koruyucu bir etken olması, tedavi sürecinde ve tedavi sonrasındaki kritik süreçte ailenin bağımlı bireye önemli bir sosyal destek unsuru olmasıdır. Güçlü ve pozitif aile bağlarıyla birlikte ailenin çocuklarının sosyal yaşamlarına ilgi gösterdiği, aile içi kurullarla riskli unsurlara karşı bir savunma mekanizması oluşturulduğu ve madde bağımlılığı hakkında doğru bilgilendirilmenin olduğu aileler madde bağımlılığına karşı koruyucu bir etken olmaktadır (Ögel, 2017, s. 13).Nitekim uyuşturucu madde bağımlısı olan gençlerin aile içi ilişkilerini temel alan bir çalışmada Yaman (2014) gençlerde madde kullanımının önüne geçilebilmesi için güçlü bir aile yapısının varlığı ve aile ilişkileri üzerinde etkin bir anne-baba rolünün önemini bulgulanmıştır (s.116). Öte yandan madde bağımlılığı tedavisindeki detoksifikasyon (arınma) sürecinden sonraki psikososyal destek aşamasında ailenin madde bağımlısı bireye sosyal ve psikolojik destek sağlaması tedavinin başarısı açısından önem arz etmektedir (Küçükşen, Şener, Tekin ve Demirel, 2016, s. 210).Nitekim Ulaş'ın (2017,s.55) daha önce madde bağımlılığı tedavisi almış bireylerle yaptığı çalışmasında tedaviyi olumlu etkileyen en önemli yöntemlerden biri olarak aile ve çevresinin desteği gösterilmektedir.

Bu çalışma yukarıda ifade edilen şekliyle, madde bağımlılığında hem bir risk faktörü hem de koruyucu bir etken olabilen aile olgusunun madde bağımlılarının perspektifinden ortaya konulabilmesi için metaforlar (benzetmeler) yoluyla bilgi edinme yolu seçilmiştir. Metafor kavramı, bireylerin kendilerini ifade etmeleri için güçlü bir araç sağlayan ve aynı zamanda düşüncelerini daha derin yapılar iten bir süreç oluşturmaktadır (Inkson, 2004). Böylelikle madde bağımlısı olan bireylerin ailelerine ilişkin tutumları, algıları ve görüşleri hakkında daha iyi biliş ve anlamalarını sağlamak için “köprü” olarak işlev gören metafor yöntemi (ZhengveSong, 2010) kullanılmıştır. Metaforlar, kendimiz ve çevremiz hakkında düşünmeye başladığımız ve bu düşünceyi kavramsallaştırmaya yarayan güçlü bir araçtır.

Bu doğrultuda bu araştırmanın genel amacı, madde bağımlılığı tedavisi alan yetişkin bireylerin aile kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda (1) Madde bağımlılığı tedavisi alan yetişkin bireyler“aile” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları hangi metaforlar aracılığıyla açıklamaktadırlar? ve (2) “Aile” kavramlarına ilişkin olarak madde bağımlılığı tedavisi alan yetişkin bireyler tarafından geliştirilen metaforlar daha çok hangi özellikler üzerinde yoğunlaşmaktadır? Sorularına yanıt aranmıştır.

1.Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim (phenomenology) deseni kapsamında yürütülmüştür. Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden metafor yoluyla veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda metafor analizi ile bireyin fenomenolojik alanına girilerek, bireysel algıların olduğu gibi ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Metaforların nitel veri toplama aracı olarak kullanılabilmesi ve zengin bulgular elde edilebileceği düşünülmüştür. Metafor; bir durum ya da ortamı tanımlamakta binlerce sözcüğe eşdeğer zihinsel bir resim yaratır(Yıldırım ve Şimşek, 2013).

1.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu olarak İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinde bulunan gönüllü 158 madde bağımlısı bireye ulaşılmıştır. Ancak boş bırakılan formlar ve geçerli bir metafor imgesini içermeyen kâğıtlar değerlendirmeye alınmamıştır. Bu açıdan araştırmanın çalışma grubu, 2018 yılı Haziran-Temmuz aylarında İstanbul Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesinin AMATEM biriminde tedavi alan (n=14) ve aynı tarihler içerisinde denetimli serbestlik yolu ile hastanede psiko-eğitim alan(n=92) 106 madde bağımlısı bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 19-56 yaşları arasındadır (M= 29,89). Araştırma kapsamındaki katılımcıların tanıtıcı özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Örneklem Grubuna Ait Betimleyici Bilgiler

		n	%
Cinsiyet	Kadın	7	6,6
	Erkek	99	93,4
Aile İle İlişki Durumları	Çok iyi	40	37,8
	İyi	38	35,8
	Orta	19	17,9
	Kötü	5	4,7
	Çok kötü	4	3,8
Eğitim Durumu	Okuryazar	1	0,9
	İlköğretim	40	37,8
	Lise	37	34,9
	Üniversite	27	25,5
	Lisansüstü	1	0,9
Toplam		106	100,0

1.2. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı katılımcıların tanıtıcı bilgilerinin alındığı demografik sorulardan ve bir açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Madde bağımlılığı tedavisi alan bireylerde naile kavramına yönelik algılarını anlayabilmek için benzetme kullanmaları istenmiştir. Öncelikle metaforların bireysel algıları belirlemede veri toplama aracı olarak kullanılan çalışmalar incelenmiştir (Apak ve Erdem, 2019; Eraslan, 2011; Saban, 2004; Saban, 2009). Bu inceleme sonucunda çalışmalarda, açık uçlu cümlede metaforun kullanılması ve kullandıkları metaforun nedenini belirlemelerini isteyen cümle tamamlanma kullanıldığı görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmaya katılan bireylerin sahip oldukları algıları ortaya çıkartmak için açık uçlu bir soru sorulmuştur. Bu soru “*Benim için eğitim bir meşale gibidir. Çünkü geleceğimizi aydınlatır*” örneğiyle açıklanmış olup “*Benim için aile.....gibidir. Çünkü.....*” şeklinde sorulmuştur. Katılımcılar tarafından form doldurulmadan hemen önce araştırmacı tarafında metaforun ne olduğuna dair sözlü bilgilendirilme yapılmış olup katılımcıların gizliliği açısından tanıtıcı bilgilerin forma yazılmaması istenmiştir. Son olarak çalışmanın bilimsel araştırma ve yayın etiğine uygunluğu Bingöl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 21.06.2018 tarih ve 24 sayılı kararıyla onay alınmıştır.

1.3. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Katılımcılar tarafından kullanılan metaforların analizi başka araştırmalar da örnek alınarak dört aşamada tamamlanmıştır: (1) kodlama ve eleme, (2) tema ve kategori geliştirme, (3) geçerlik ve güvenilirlik ve (4) verilerin bilgisayar ortamına aktarılması aşaması. Verilerin analizi kısmına ilk olarak cümle tamamlama formları içerisinde yer alan metaforlar kontrol edilmiş ve geçerli bir metafor imgesini içermeyen kâğıtlar ile boş bırakılan formlar elenmiştir. Böylece 158 adet formdan 52 cevap kâğıdı araştırma dışı bırakılmış ve değerlendirmeye alınmamıştır. Daha sonra var olan 106 metafor temalar içerisine alınarak incelenmiştir.

2. Bulguların Yorumu

Bu bölümde, araştırmaya katılan madde bağımlılarının aile kavramı hakkında geliştirdikleri metaforlara ilişkin elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunulup yorumlanmaktadır. Aile kavramına yönelik 106 yetişkin birey tarafından üretilen toplam 62 farklı metafor geçerli olarak değerlendirilmiştir. Üretilen aile metaforlarının, frekans ve yüzdeleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Aileye İlişkin Üretilen Metaforlar

Metafor	F	%	Metafor	F	%	Metafor	F	%
Acı veren	1	0,9	Diş fırçası	1	0,9	Melodi	1	0,9
Ağaç	5	4,9	Duvar	1	0,9	Nefes	8	7,7
Ağaç kökü	1	0,9	Dünya	1	0,9	Ok	1	0,9
Altın	1	0,9	Ekmek	1	0,9	Oksijen	4	3,9
Anlaşmazlık	1	0,9	Eksiklik	1	0,9	Otorite	1	0,9
Araba	1	0,9	Enerji trafosu	2	1,9	Sadakat	1	0,9
Araba freni	1	0,9	Gelecek	3	2,9	Sorumluluk	1	0,9
Arkadaş	1	0,9	Gölge	1	0,9	Servet	1	0,9
Aşk	1	0,9	Güneş	2	1,9	Son çıkış	1	0,9
Ateş	1	0,9	Hayal kırıklığı	1	0,9	Su	3	2,9
Baston	1	0,9	Hayat	13	12,4	Takım	1	0,9
Cankurtaran	1	0,9	Hayatın anlamı	1	0,9	Tımarhane	1	0,9
Can	3	2,9	Hazine	1	0,9	Tutunacak dal	1	0,9
Cennet	1	0,9	Huzur ortamı	1	0,9	Tuz	1	0,9

Çatı	1	0,9	Işık	2	1,9	Ufuk çizgisi	2	1,9
Çikolata	1	0,9	Kale	3	2,9	Varlık sebebi	1	0,9
Çocuk	1	0,9	Kalp	1	0,9	Yaşam enerjisi	1	0,9
Çoğalmak	1	0,9	Koruyucu	1	0,9	Yaşam nedeni	2	1,9
Dağ	2	1,9	Krallık	1	0,9	Yaşama sevinci	1	0,9
Dağınıklık	1	0,9	Maneviyat	1	0,9	Yıkılmaz güç	1	0,9
Dayanışma	1	0,9	Mutluluk	3	2,9	Yuva	1	0,9
Direk	1	0,9	TOPLAM				106	100

Tablo 2’de hayat, nefes, ağaç, oksijen, can, mutluluk, kale, gelecek ve su gibi metaforların çok sayıda üretildiği görülmektedir. Bu metaforların toplam sayısı 45’tir. Üretilen bu metaforların toplam metafor sayısına oranı %42,5’dir. Tablo incelendiğinde aileye ilişkin üretilen metaforların tekrarlanma sıklığının 1 ile 13 arasında değiştiği görülmektedir. En sık tekrarlanan metaforun ‘hayat’ (% 12,4) metaforu olduğu tespit edilmiştir. Örneğin; K25: “Benim için aile hayat gibidir. Çünkü bu hayatta ailesiz bir şey düşünemem. Beni bu hayatta tutan tek şeydir.”

Şekil 1. Nitel Veri Analizi Sonucunda Oluşan Temalar

Madde bağımlısı bireylerin aileye ilişkin benzetmeleri çok kapsamlıdır. Bu nedenle bu benzetmeler temalara ayrılmıştır. Bu bağlamda yedi ayrı tema oluşturulmuştur. Tablo 3’te aileye ilişkin metaforlar tematik olarak tasnif edilmiştir.

Tablo3. Aile Kavramına Yönelik Sahip Olunan Metafor Temaları

Temalar	Metaforlar	Metafor Frekansı (F)	Metafor Sayısı (N)	Yüzde (%)
DEĞER VERİLEN YER OLARAK	Altın(1), Çikolata(1), Hazine(1), Huzur ortamı(1), Melodi(1), Servet(1)	6	6	%5,7
KORUYUCU VE DESTEKLEYİCİ	Ağaç(5), Araba freni(1), Cankurtaran(1), Çatı(1), Gölge(1), Güneş(2), Kale(3), Koruyucu(1), Krallık(1), Yıkılmaz güç(1), Yuva(1)	18	11	%17,0
YAŞAM KAYNAĞI VE TEMEL İHTİYAÇ	Ağaç kökü(1), Araba(1), Can(3), Çoğalmak(1), Dünya(1), Ekmek(1), Gelecek(3), Hayat(11), Hayatın anlamı(1), Kalp(1), Nefes(8), Oksijen(4), Sorumluluk(1), Su(3), Takım(1), Tuz(1), Varlık sebebi(1), Yaşam nedeni(2), Yaşam enerjisi(1)	48	20	%45,2
AYDINLATICI VE YOL GÖSTERİCİ	Diş fırçası(1), Işık(2), Ok(1), Son çıkış(1), Ufuk çizgisi(2)	7	5	%6,6

OLUMSUZ VE MUTSUZLUK KAYNAĞI	Acı veren(1), Anlaşmazlık(1), Ateş(1), Dağınıklık(1), Eksiklik(1), Hayal kırıklığı(1), Otorite(1), Tımarhane(1)	8	8	%7,6
DAYANAK NOKTASI	Baston(1), Dağ(2), Dayanışma(1), Direk(1), Duvar(1), Enerji trafosu(2), Tutunacak dal(1)	9	7	%8,5
SEVGİ VE ŞEFKAT KAYNAĞI	Arkadaş(1), Aşk(1), Cennet(1), Çocuk(1), Maneviyat(1), Mutluluk(3), Sadakat(1), Yaşama sevinci(1)	10	8	%9,4
TOPLAM		106	62	100,0

Elde edilen tüm metaforlar incelenmiş ve ortak özellikleri dikkate alınarak; ‘değer verilen yer olarak, ‘koruyucu ve destekleyici, ‘yaşam kaynağı ve temel ihtiyaç’, ‘aydınlatıcı ve yol gösterici, ‘olumsuz ve mutsuzluk kaynağı, ‘dayanak noktası’ ve ‘sevgi ve şefkat kaynağı’ şeklinde yedi tema altında toplanmıştır. Katılımcıların kurdukları metaforların tematik olarak en fazla yoğunlaştığı tema ‘yaşam kaynağı ve temel ihtiyaç’ temasıdır. Katılımcıların %45,2’si aile için yaşamın kaynağı, vazgeçilemez ve temel ihtiyaç vurgusunu ön plana çıkaran metaforlar kullanmıştır. Aileyi yaşam kaynağı ve temel ihtiyaç olarak gören madde bağımlılarının kullanmış oldukları bazı metaforlar gerekçesi ile aşağıda ifade edilmiştir:

K42: *“Benim için aile hayat gibidir. Çünkü geleceğim onlara bağlı, onlar olmazsa ben olmazdım.”*

K35: *“Benim için aile nefes gibidir. Çünkü nefes almadan yaşayamaz insanlar.”*

K29: *“Benim için aile oksijen gibidir. Çünkü oksijeni makineye bağlı alabilirsiniz ya da normal olarak. Aile normal oksijendir. Hayat verir. Ailen olmazsa makineye bağlı yaşarsın, bir hiç olarak.”*

K31: *“Benim için aile su gibidir. Çünkü onlarsız en fazla 3 gün durabilirim.”*

K22: *“Benim için aile can gibidir. Çünkü ailemden başka kimsem yok ve ağlarsa anam ağlar gerisi yalan ağlar.”*

Madde bağımlısı bireylerin kurdukları metaforların tematik olarak en fazla yoğunlaştığı ikinci tema ‘koruyucu ve destekleyici’ (%17) temasıdır. Katılımcılar burada aileyi daha çok koruyan ve destekleyen ağaç, kale, güneş çatı ve yuva gibi metaforlar üzerinden açıklamışlardır. Aileyi koruyucu ve destekleyici misyonu ile ön plana çıkaran katılımcıların kullanmış oldukları bazı metaforlar gerekçesi ile aşağıda ifade edilmiştir:

K81: *“Benim için aile ağaç gibidir. Çünkü dış etkenlere karşı birlikte müdahale ederler. Kökleri de sağlamdır.”*

K10: *“Benim için aile kale gibidir. Çünkü her zorda kaldığımda korur kollar yardım eder.”*

K80: *“Benim için aile güneş gibidir. Çünkü beni hep ısıtır.”*

K: *“Benim için aile çatı gibidir. Çünkü çatı olmazsa ev (aile) olmaz.”*

K8: *“Benim için aile sığınacak tek yuvam gibidir. Çünkü başka gidecek yerim yok.”*

Tablo 3’e göz atıldığında katılımcıların bir kısmının aileyi tanımlarken ‘sevgi ve şefkat kaynağı’ metaforlar kullandıkları görülmektedir. Madde bağımlısı bireyler aileyi huzur ve mutluluk kaynağı olarak görmektedirler. Burada öne çıkan en temel metafor ‘mutluluk’ benzetmesidir. Burada katılımcılar aileyi mutluluklarının sebebi olarak görmektedir. Nitekim K92 kodlu katılımcı bu durumu net ortaya koymaktadır: *“Benim için aile mutluluk gibidir. Onlar olmadığında bir cehennem evin içi.”* Ayrıca katılımcılar cennet, aşk, maneviyat, yaşama sevinci, arkadaş, sadakat ve çocuk metaforlarını da kullanmışlardır. Bu metaforların gerekçelerindeki ortak nokta aileyi hep sevgi ve şefkat kaynağı olarak görmeleridir. Örnek vermek gerekirse

K90 kodlu katılımcı *“Benim için aile çocuk gibidir. Çünkü devamlı sevgi, saygı gösterilmesi gereken çocuk gibi.”* şeklinde ifade ederken K92 ise *“Benim için aile maneviyat gibidir. Çünkü sevgi ve fedakârlık içerir.”* şeklinde aileyi açıklamışlardır.

Araştırmaya katılan bazı madde bağımlıları ise aileyi bir *“dayanak noktası”* olarak görmeye çalıştıkları tespit edilmiştir. Burada katılımcılar en fazla *dağ* ve *enerji trafosu* metaforlarını kullanmışlardır. Bu benzetmeler daha çok destek almak için güven hissetmelerini sağlayan, onları ayağa kaldıran ve dayanak olunabilecek özellikler üzerinden kurgulanmıştır. K74 kodlu katılımcı de bu durum *“Benim için aile dağ gibidir. Çünkü sırtımı güvenle yaslayabildiğim en büyük yapıdır”* şeklinde ifade bulmuştur. Katılımcılar bu tema altında; baston, dayanışma, direk, duvar ve tutunacak dal benzetmeleri de kullanmışlardır. Örnek vermek gerekirse:

K78: *“Benim için aile enerji trafosu gibidir. Çünkü bütün desteği ailemden alırım”*

K70: *“Benim için aile baston gibidir. Çünkü ayakta kalmama yardımcı olur.”*

K72: *“Benim için aile tutunacak dalım gibidir. Çünkü onlardan koparsam kendimi kaybeder sevgisiz kalırım.”*

K73: *“Benim için aile arkamdaki duvar gibidir. Çünkü hep güvende hissettirir.”*

K87: *“Benim için aile dayanışma gibidir. Çünkü ne zaman bir boşluğa düşsem hep elimden tutar.”*

Madde bağımlısı tedavisi alan bireylerin aileye ilişkin kullandıkları benzetmeler genellikle olumlu olmasına rağmen olumsuz metaforların da gündeme getirildiği ifade edilebilir. Katılımcıların aileye ilişkin negatif tutumlar *olumsuz ve mutsuzluk kaynağı*(%7,6) teması altında toplanmıştır. Katılımcılar bu tema altında aileyi *acı veren bir yapıya, anlaşmazlıkların bol yaşandığı bir ortama, ateş* gibi hayatlarını yakan bir duruma, *dağınıklık* hissi veren bir yapıya, *eksikliklerin sürekli hissedildiği bir duruma, hayal kırıklığına*, sadece *otorite* disiplin sağlayıcı bir kuruma ve tımarhane gibi ruh sağlığının bozuk olan bireylerin birleştiği yapıya benzetmişlerdir. Bazı metaforlar gerekçesi ile aşağıda ifade edilmiştir:

K66: *“Benim için aile bana acı veren gibidir. Çünkü abim ve babam beni çocuklarımin önünde dövdüler. Ben eve gitmek istemedim. Onlar maddeli halimle eve götürüp dövdüler. Aklıma geldikçe çıldırıp krize giriyorum.”*

K68: *“Benim için aile tımarhane gibidir. Çünkü manik depresif bir aile, major depresyon bir anne ve psikopat bir abi çemberinde büyüdüm.”*

K65: *“Benim için aile hayal kırıklığı gibidir. Çünkü aklına ve cesaretine yetişemeyen bir aile hayallerin ve hayatındaki yıkımın en büyük sebebidir.”*

K64: *“Benim için aile disiplin, düzen, otorite gibidir. Çünkü yaşam tarzımı, sonumu belirler.”*

Katılımcıların kullanmış oldukları metaforların en az yoğunlaştığı temalar *“aydınlatıcı ve yol gösterici”* (%6,6) ve *“değer verilen yer”*(%5,7) temalarıdır. Aileyi aydınlatıcı ve yol gösteren olarak gören katılımcılar aileyi kendilerine doğruyu gösteren ve öğreten olarak ışık, ok, ufuk çizgisi, dış fırçası ve son çıkış gibi metaforlar üzerinden açıklamışlardır. Aileyi aydınlatıcı ve yol gösterici olarak gören katılımcıların kullanmış oldukları bazı metaforlar gerekçesi ile aşağıda ifade edilmiştir:

K72: *“Benim için aile tutunacak dalım gibidir. Çünkü onlardan koparsam kendimi kaybeder sevgisiz kalırım.”*

K73: *“Benim için aile arkamdaki duvar gibidir. Çünkü hep güvende hissettirir.”*

K87: *“Benim için aile dayanışma gibidir. Çünkü ne zaman bir boşluğa düşsem hep elimden tutar.”*

Aileyi değer verilen yer olarak gören katılımcılar aileyi altın, hazine, melodi, servet, çikolata ve huzur ortamına benzettikleri tespit edilmiştir. Burada katılımcılar daha çok paha biçilmezlik ve kendileri için önem verilen bir yapı olarak aile kurumunu ele aldıkları ifade edilebilir. Nitekim K7 bu durumu "*Benim için aile servet gibidir. Çünkü paha biçilemez emanettir.*" şeklinde ifade ederken K5 ise "*Benim için aile dünyadaki sesler, notalar ve melodiler gibidir. Çünkü hayat onlarsız anlamsız ve güç olurdu.*" düşüncelerini dile getirmiştir.

Tartışma

Bu çalışma, tedavi sürecinde bulunan madde bağımlısı bireylerin aile algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu amaçla madde bağımlısı bireylerin oluşturduğu metaforlar tematik analize tabi tutularak analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları göz önüne alındığında katılımcıların aile mefhumunu açıklamak için çok sayıda ve farklı anlamlara gelebilecek metaforlar geliştirdikleri görülmüştür. Bu metaforlar anlam bakımından sınıflandırılarak değer verilen yer, koruyucu ve destekleyici, yaşam kaynağı ve temel ihtiyaç, aydınlatıcı ve yol gösterici, olumsuz ve mutsuzluk kaynağı, dayanak noktası ve sevgi ve şefkat kaynağı olmak üzere yedite tema altında analize tabi tutulmuştur.

Çalışma sonucunda elde edilen metafor ve metafor temalarına bakıldığında tedavi sürecinde bulunan madde bağımlılarının çoğunun aileyi olumlu bir statüye yerleştirdiği görülmektedir. Katılımcıların tedavi sürecinde bulunan bireyler olduğu göz önüne alındığında ailenin bir 'sosyal destek' unsuru olarak algılandığı anlaşılmaktadır. Özellikle 'koruyucu ve destekleyici' ve 'dayanak noktası' kategorileri altındaki *baston*, *dağ*, *cankurtaran* ve *kale* gibi metaforlar bu bulguyu destekler niteliktedir. Bu konu ile ilgili literatür incelendiğinde ortaya çıkan bulgunun desteklendiği görülmektedir. Nitekim Varghese (2017) tedavi sürecindeki alkol bağımlılarıyla yaptığı çalışmada aile odaklı müdahalenin yaşam kalitesini arttırmada ve stresi azaltmada etkili olduğunu göstermiştir (s.91). Bununla birlikte aile odaklı müdahaleden sonra alkol bağımlılığı sendromu olan hastaların çoğunluğu için nüks oranlarının düştüğü bulgulanmıştır. Ögel (2017) de benzer olarak aile ve arkadaşlardan gelen sosyal desteğin relapsı önlemede temel yaklaşımlardan biri olduğunu ifade etmektedir.

Elde edilen metaforlardan tedavi altında bulunan madde bağımlısı bireylerin aileyi koruyan, destekleyen, sevgi ve şefkatin kaynağı, dayanak noktası, yaşamın olmazsa olmazı ve değer verilen yer olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Bu durum ailenin olumlu bir sosyal sermaye olarak görüldüğünü de düşündürmektedir. Putnam (2000) sosyal sermaye ile sağlık arasındaki ilişkiyi stresi azaltma, sağlık ile ilgili normları uygulama, tıbbi tedavide daha etkin destek ve sosyal ağlarla olan iletişimin bağımsızlık sistemini harekete geçirmesi olmak üzere dört açıdan olumlu bulmuştur (Akt. Field, 2008, s. 82). Nitekim bazı çalışmalarda sosyal sermayenin bağımlılık tedavisi ve tedavi sonrası rehabilitasyon için en önemli faktörlerden biri olduğu ifade edilmektedir (Cheung ve Cheung, 2003; White ve Cloud, 2008). Polat (2012) madde bağımlısı bireyler ile yaptığı çalışmada ailenin, madde bağımlısı olmada sadece bir risk unsuru olmadığını aynı zamanda koruyucu bir faktör olduğunu ve aile ile olumlu ilişkileri bulunan madde bağımlısı bireylerin aileyi maddeyi bırakmak için güçlü bir neden olarak gördükleri sonucuna varmıştır (s.116). Bununla beraber aile sosyal sermayesinin madde kullanımını fark etme ve tedavi kuruluşuna başvurmada olumlu bir bileşen olduğunun

da altı çizilmektedir (s.205). Whitney ve ark. (2002) ise tedavi sürecinde ailelerin yardımseverliği ve tedavi sonrası sürece dâhil olmasının bağımlılar üzerinde olumlu etkiler bıraktığını açığa çıkarmıştır (s.67). Pourramazani ve ark. (2019) da sosyal sermayenin bileşenlerinden biri olan aile ile bağlılığın madde kullanımını %26 oranında düşürdüğünü tespit etmiştir (s. 58).

Katılımcıların büyük çoğunluğu, oluşturulan metaforlarda görüldüğü üzere aileyi olumlu ve önemli bir kurum olarak addetmişlerdir. Ancak katılımcıların kullandığı metaforların %7,6'lık bir kesimi aileyi olumsuzluk ve mutsuzluk kaynağı olarak gördüğü çalışmanın bulgularından anlaşılmaktadır. Bu durum ailenin tedavi sürecinde önemli bir sosyal destek aktörü olabileceğinin yanı sıra olumsuz bir faktör olabileceğini de göstermektedir. Nitekim Küçükşen ve Tekin'in (2016) madde bağımlılarıyla yaptığı çalışmasında hem aile işlevselliğinin hem de sosyal destek algılarının düşük olduğunu bulgulamıştır (s.199). Benzer şekilde Avşar, Koç ve Aslan (2016) da aileden alınan sosyal destek oranının düşük olduğunu tespit etmiştir (s.48). Her iki çalışmada da aileden gelen sosyal desteğin düşük olduğu vurgulanmasına karşın aileden gelen sosyal desteğin önemine vurgu yapılarak aile eğitimi ve bilinçlendirme çalışmalarıyla aileden alınan sosyal desteğin artırılması önerilmiştir. Öte yandan aileyi olumsuz ve mutsuzluk kaynağına benzeten metaforlar incelendiğinde *timarhane* ve *anlaşmazlık* gibi metaforlar madde bağımlılığında risk unsurlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Birçok çalışmada da (Abasi ve ark., 2016; Gövebakan ve Duyan, 2015; Olsson ve ark., 2003; Ögel, 2017; Uzbay, 2015) ifade edildiği üzere aile içerisinde sevgi eksikliği, iletişimsizlik, şiddet ve ilgi eksikliğinin yanı sıra maddenin kullanıldığı veya onaylandığı aileler madde bağımlılığı için risk teşkil etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Çalışma sonucunda tedavi sürecinde bulunan madde bağımlısı bireylerin büyük çoğunluğunun aileyi bir *sosyal destek* unsuru olarak gördüğü ve aileyi olmazsa olmaz bir kurum olarak anlamlandırdıkları sonucuna varılmıştır. Katılımcılardan çok az sayıda bireyin ise aileyi olumsuzluk ve mutsuzluk kaynağı olarak gördüğü tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle madde bağımlılığında ailenin birey için sadece bir risk unsuru olmadığı aynı zamanda bağımlılık süreci, tedavi ve tedavi sonrası süreç açısından koruyucu, destekleyici ve motive edici bir unsur olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada sunulan bulgulardan yola çıkarak, ulaşılan sonuçlar çerçevesinde yapılan öneriler aşağıda belirtilmiştir:

- Madde bağımlılığında koruyucu ve önleyici bir çalışma olarak ailelere yönelik eğitimlerin verilmesinin gerekliliği düşünülmektedir.
- Araştırmamıza katılan madde bağımlısı bireylerin büyük çoğunluğunun aileyi bir sosyal destek unsuru olarak görmesi nedeniyle aile odaklı tedavi ve rehabilitasyon programlarının geliştirilmesi ve uygulanması önerilmektedir.
- Madde bağımlılarıyla yapılacak klinik müdahalelerde bireysel terapilerin yanında aile merkezli terapilerin de yapılması önerilebilir.
- Bu çalışma sadece tedavi sürecindeki hastalarla yapılmıştır. Madde bağımlısı hastalardan tedavi sürecinde olmayan ve tedavi sonrasında aile algılarına yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Bu konu bağlamında daha kapsamlı nicel/nitel/karma araştırmalar yapılabilir.
- Bu çalışmanın farklı bir yönü olarak aile perspektifinden de yapılması önerilebilir.

Kaynakça

1. Abasi, I., Mohammadkhani, P. (2016). Family risk factors among women with addiction-related problems: an integrative review. *International Journal Of High Risk Behaviors & Addiction*, 5(2), doi: 10.5812/ijhrba.27071
2. Apak, H., Erdem, M. (2019). Metaphors regarding social work concept and spirituality. *Turkish Studies Social Sciences*, 14(1), 21-37. doi: 10.7827/TurkishStudies.14781
3. Avşar, G., Koç, F., Aslan, G. (2016). Madde bağımlısı hastalarda sosyal destek ve benlik saygısı, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2016(1), 44-49.
4. Başkurt, İ. (2003). Gençlik, madde bağımlılığı ve koruma yolları. *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (8), 73-114.
5. Berry, R., Sellman, J. D. (2001). Childhood adversity in alcohol-and drug-dependent women presenting to out-patient. *Drug and Alcohol Review*, 20(4), 361-367. doi: 10.1080/09595230120092724
6. Cheung, Y. W., Cheung, N. W. (2003). Social capital and risk level of posttreatment drug use: Implications for harm reduction among male treated addicts in Hong Kong. *Addiction Research & Theory*, 11(3), 145-162. doi: 10.1080/1606635021000021511
7. Copello, A., Orford, J. (2002). Addictionandthefamily: is it time forservice totakenotice of theevidence?. *Addiction*, 97(11), 1361-1363. doi: 10.1046/j.1360-0443.2002.00259.x
8. Diclemente, C.C. (2016). *Bağımlılık ve değişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
9. Eraslan, L. (2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, (27), 1-22.
10. Evren, C., Ögel, K. (2003). Alkol/madde bağımlılarında dissosiyatif belirtiler ve çocukluk çağı travması, depresyon, anksiyete ve alkol/madde kullanımı ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 4(1), 30-37.
11. Field, J. (2008). *Sosyal sermaye*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
12. Gövebakan, R. ve Duyan, V. (2015). *Madde bağımlılığı ve aile*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
13. Inkson, K. (2004). Images of career: Nine key metaphors. *Journal of Vocational Behavior*, 65(1), 96-111. doi: 10.1016/S0001-8791(3)00053-8
14. Jêdrzejczak, M. (2005). Family and environmental factors of drug addiction among young recruits. *Military Medicine*, 170(8), 688-690. doi: 10.7205/MILMED.170.8.688
15. Kahyaoğlu, G. (2019). Bağımlılık ve aile. M. Öztürk, K. Ögel, C.Evren, R. Bilici (Ed.), *Bağımlılık tanı, tedavi, önleme*(ss.85-98). İstanbul: Yeşilay Yayınları.
16. Kalyoncu, A. (2012). *Plastik düşler bağımlılık hakkında gerçekler yeni bilgiler, yeni tedaviler, yeni umutlar*. İstanbul: Kapital Yayınları.
17. Küçükşen, K., Şener, M. M., Tekin, H. H. ve Demirel, B. (2016). Madde bağımlısı bireylerde aile işlevselliği ve sosyal destek algısı. *The Journal of Academic Social Sciences Studies*, (53), 199-212. doi: 10.9761/JASSS3808

18. Morrison, J. (2016). *DSM'i kolaylaştıran klinisyenler için tanı rehberi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
19. Nebioğlu, M., Yalnız, H., Güven, F. M. ve Geçici, Ö. (2013). Opiyat bağımlılarında diğer maddelerin kullanımı ve sosyodemografik özellikleri ile ilişkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12(1), 35-42. doi: 10.5455/pmb.1353349703
20. Olsson, C. A., Coffey, C., Toumbourou, J. W., Bond, L., Thomas, L., Patton, G. (2003). Family risk factors for cannabis use: a population-based survey of Australian secondary school students. *Drug and Alcohol Review*, 22(2), 143-152. doi:10.1080/09595230100100570
21. Ögel, K. (2015). *Bağımlı aileleri için rehber kitap*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
22. Ögel, K. (2017). *Bağımlılık ve tedavisi temel kitabı kitabı*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
23. Polat, G. (2012). *Madde bağımlısı ergenlerin tedavi sonrası toplumla yeniden bütünleşme deneyimleri ve sosyal sermaye yaklaşımı temelinde sosyal hizmet müdahalesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
24. Pourramazani, N., Sharifi, H., Iranpour, A. (2019). Social Capital and its Relationship with Drug Use among southeast Iranian adolescents. *Addiction & Health*, 11(1), 58-65. doi: 10.22122/ahj.v11i1.230
25. Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
26. Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
27. Schafer, G. (2011). Family functioning in families with alcohol and other drug addiction. *Social Policy Journal of New Zealand*, 37(2), 135-151.
28. Siyez, D. M., Gezginç Gürçay, E., Yüncü, Z. (2012). Madde kullanım bozukluğu olan ve olmayan ergenlerin çocukluk dönemi aile yaşantılarına ilişkin algıları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(4), 299-305.
29. Ulaş, E. (2017). *Madde bağımlılarının rehabilitasyonunda eylem araştırma temelli aile yaşam becerileri programının etkililiği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
30. Uzbay, T. (2015). *Madde bağımlılığı tüm boyutlarıyla bağımlılık ve bağımlılık yapan maddeler*. İstanbul: İstanbul Tıp Kitapevi.
31. Uzbay, T. (2018). *Hazdan bağımlılığa insan neden bağımlı olur*. İstanbul: Destek Yayınları
32. Varghese, J. (2017). Effect of family focused intervention on perceived stress, quality of life and relapse rate of clients with alcohol dependence syndrome. *International Journal of Nursing Education*, 9(1), 91-96. doi: 10.5958/0974-9357.2017.00018.6
33. Vimpani, G. (2005). Getting the mix right: family, community and social policy interventions to improve outcomes for young people at risk of substance misuse. *Drug and Alcohol Review*, 24(2), 111-125. doi: 10.1080/09595230500102210

34. White, W., Cloud, W. (2008). Recovery capital: A primer for addictions professionals. *Counselor*, 9(5), 22-27.
35. Whitney, S. D., Kelly, J. F., Myers, M. G., Brown, S. A.(2002). Parental substance use, family support and outcome following treatment for adolescent psychoactive substance use disorders. *Journal of Child & Adolescent Substance Abuse*, 11(4), 67-81. doi: 10.1300/J029v11n04_04
36. Yaman, Ö. M. (2014). Uyuşturucu madde bağımlısı gençlerin aile içi ilişkilere yönelik görüşleri: Esenler-Bağcılar örneği. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 1(1), 99-132. doi: 10.15805/addicta.2014.1.1.013
37. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
38. Zheng, H. B., Song, W. J. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: a critical review. *Online Submission*, 8(9), 42-49.